

27 СІЧНЯ – МІЖНАРОДНИЙ ДЕНЬ ПАМ'ЯТІ ЖЕРТВ ГОЛОКОСТУ

«Ми тільки чули кулеметні черги через різні проміжки: та-та-та, та-та... Два роки з дня в день я чув, і це стоїть у моїх вухах сьогодні. Під кінець над яром піднявся важкий, масний дим. Він ішов звідти тижнів три».

Анатолій Кузнєцов «Бабин Яр»

«Євреїв все ведуть без кінця. Люди ховають їх, але німці їх знаходять і забирають. І до цього часу чути стрілянину в Бабиному Яру».

Ірина Хорошуніна «Перший рік війни»

27 січня у світі відзначається Міжнародний день пам'яті жертв Голокосту. Україна на державному рівні вшановує жертв трагедії з 2012 року. Генеральна асамблея ООН прийняла 1 листопада 2005 року Резолюцію № 60/7, у якій говориться, що «Голокост, який привів до знищення однієї третини євреїв і незліченної кількості представників інших національностей, буде завжди слугувати всім людям пересторогою про небезпеки, які приховують у собі ненависть, фанатизм, расизм та упередження...». Саме цей документ оголосив Днем пам'яті жертв Голокосту 27 січня. В цей день в 1945 році війська 1-го українського фронту увійшли до нацистського табору смерті

Аушвіц. Цей табір став у сучасному світі символом нацистських злочинів.

Остаточне розв'язання єврейського питання

Голокост, Шоа – переслідування та масове винищення нацистами євреїв під час Другої світової війни. Жертв знищували лише за етнічну приналежність.

Нацистська расова політика базувалася на дискримінаційних заходах, що з часом переросли у масові страти. План «остаточного вирішення єврейського питання» зазнавав змін у процесі краху нацистського «бліцкригу» в СРСР. Перспективи переселення євреїв у певну місцевість (на територію Польщі – район Кракова, на Мадагаскар чи за Уральські гори) з розгортанням подій Другої світової війни виявилися примарними. Нацисти вдалися до терору.

Голокост в Україні

Голокост євреїв на окупованій нацистами території СРСР відрізнявся від подібних заходів у Європі. Там євреїв заганяли в гетто, з часом могли відправити до місць масових знищень у газових камерах. На українських землях більшість єврейського населення загинуло від куль у протитанкових ямах. Їх викопали ще за радянської влади військовополонені, місцеве населення чи самі жертви.

«Акції зачисток» уперше проводилися айнзацгрупами на території окупованої Галичини. Протягом тижня внаслідок погромів, ініційованих нацистами, у Львові загинули 6000 євреїв. «Остаточне вирішення» призвело до знищення євреїв Галичини у таборах і гетто Тернополя, Дрогобича, Борислава, Сколе, Стрия та ін. міст. Загалом загинуло 610 000 євреїв.

Мешканці гетто в Дрогобичі (Львівська область, тоді Генеральна Губернія) очікують депортації, 21 липня 1941 р.

Мешканці гетто в Дрогобичі (Львівська область, тоді Генеральна Губернія) очікують депортації, 21 липня 1941 р.

Румунські солдати вартують євреїв перед етапуванням до Трансністрії, берег в Бессарабії.

На території Наддніпрянської України в 20-х числах липня айнзацкоманда 5 айнзацгрупи С розстріляла 1400 уманських євреїв.

Наприкінці серпня 1941 р. відбувся масовий розстріл німецькими військовими євреїв у м. Кам'янець-Подільський. На початок війни там мешкало 10 000 євреїв. У перші десять днів серпня 1941 року угорська влада депортувала близько 18 000 євреїв із Закарпаття в окуповану німцями Україну. Нацисти змусили їх іти маршем від Коломиї до Кам'янець-Подільського. 23 600 переселенців разом із місцевими жителями були розстріляні протягом 4-х днів, від 26 до 29 серпня. Це вбивство стало взірцем для наступних злочинних акцій.

Євреї, які залишалися на території Закарпатської України, у травні 1944 р. були вивезені до концтабору Аушвіц. По прибуттю вони, у переважній більшості, загинули в газових камерах.

Трупи на єврейському кладовищі. Львів, 1941 р.

Одеські євреї в черзі за реєстрацією після приходу до міста німецьких і румунських військ. 22 жовтня 1941 р.

Бабин Яр

Масовою братською могилою і символом Голокосту в Україні став Бабин Яр. Масові розстріли тут розпочалися відразу після вступу нацистів до Києва. Від 27 вересня відбувалися щоденні масові розстріли євреїв – військовополонених і цивільних громадян. Їх пік припадає на 29 – 30 вересня, тривалість – щонайменше до кінця жовтня 1941 р. За цей час **загинуло 33 771 осіб**. До кінця вересня 1943 р. Бабин Яр продовжував залишатися місцем регулярних розстрілів і захоронень. Серед постраждалих – комуністи-підпільники, роми, душевнохворі, заручники, моряки Дніпровської флотилії, в'язні гестапо, українські націоналісти. Весною 1942 р. починає діяти Сирецький концтабір. Бабин Яр став останнім місцем і для його численних ув'язнених. Бабин Яр – некрополь для більше ніж **100 000 цивільних громадян та військовополонених**.

Після зайняття Одеси румунські військові **розстріляли 20 000 місцевих євреїв** у відплатних акціях за вибухи. В кінці грудня 1941 р. біля Богданівки Одеської (нині – Миколаївської) області румуни **знищили понад 40 000 євреїв**. На українських землях, що увійшли в склад Трансністрії, румунська окупаційна влада створила протягом 1941 р. власні гетто і табори праці. У них загинули євреї з Бесарабії та Буковини. Загалом на цих землях румуни **знищили близько 300 000 євреїв**.

Страхітлива політика терору проти євреїв в окупованій Україні знищила їх як соціокультурну й етнорелігійну спільноту. **Жертвами Голокосту стали понад 1,5 млн осіб**.

Місця найбільших масових страт євреїв в Україні: Бабин Яр (Київ) – більше 100 000, Богданівка Одеської області – понад 40 000, Дрогобицький Яр (Харків) - близько 20 000, Кам'янець-Подільський – 23 600, Дальник Одеської області – близько 18 000,

урочище Сосонки біля Рівного – понад 17 000 жертв.

Військовополонені закопують тіла розстріляних у Бабиному Яру. 01.10.1941.

*Есесівці нищпорять у речах розстріляних в
урочищі Бабин Яр. Київ, 1941 р.*

*Залишки взуття та одягу розстріляних у
Бабиному Яру. Київ, 1943 р.*